

Notitie

Resultaten peiling afnamemoment eindtoets

datum 24 juni 2019
aan Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van SEO Economisch Onderzoek
auteurs Paul Bisschop, Koen van der Ven
rapportnummer 2019-34

“Informatie & disclaimer”

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data”.

Copyright © 2019 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit deze notitie te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit deze notitie mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl

Aanleiding en vraagstelling

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap evalueert de regelgeving omtrent het schooladvies en de eindtoets in groep 8 van het basisonderwijs. Een belangrijke vraag is hoe ervoor gezorgd kan worden dat het professionele oordeel van de leerkracht en de objectieve eindtoets elkaar goed aanvullen in een afgewogen schooladvies. Om een weloverwogen besluit te kunnen nemen heeft het ministerie SEO Economisch Onderzoek gevraagd de mening hierover te peilen bij leerkrachten van groep 6, 7 en 8 in het primair onderwijs.

In de peiling is de leerkrachten gevraagd een keuze te maken uit drie opties:

1. Huidige regelgeving volledig handhaven - Het blijft zoals het nu is: het advies van de basisschool blijft leidend en de huidige volgorde (eindtoets na schooladvies) blijft gehandhaafd.

Toelichting:

- Basisscholen zijn goed in staat om een schooladvies te geven, op basis van alle gegevens die gedurende de basisschoolperiode zijn verzameld.
- De eindtoets volgt pas na het advies, om te grote druk op de eindtoets en ‘toetsstress’ bij kinderen en ouders te voorkomen.
- Met de eindtoetsuitslag die na het advies volgt, kan de basisschool het gegeven advies nog eens checken. Leerkrachten kunnen goed beoordelen of de toetsuitslag aanleiding is om het advies bij te stellen.

2. Huidige regelgeving grotendeels handhaven, maar met wijziging van termijnen - Het blijft grotendeels zoals het nu is: het advies van de basisschool blijft leidend en de huidige volgorde (toets na advies) blijft gehandhaafd. Wat verandert, is dat de toets eerder in het jaar wordt afgenomen, namelijk tussen 1 en 15 maart. Ook wordt landelijk een periode vastgelegd waarbinnen de schooladvisering moet plaatsvinden, bijvoorbeeld: scholen geven tussen 15 januari en 1 maart het schooladvies en de bijgestelde adviezen dienen uiterlijk voor 1 mei te zijn afgerond.

Toelichting:

- Basisscholen zijn goed in staat om een schooladvies te geven, op basis van alle gegevens die gedurende de basisschoolperiode zijn verzameld.
 - De eindtoets volgt pas na het advies, om te grote druk op de eindtoets en ‘toetsstress’ bij kinderen en ouders te voorkomen.
 - Met de eindtoetsuitslag die na het advies volgt, kan de basisschool het gegeven advies nog eens checken. Leerkrachten kunnen goed beoordelen of de uitslag aanleiding is om het advies bij te stellen.
 - Op deze manier kunnen de middelbare scholen eerder over de bijgestelde adviezen beschikken. Nu ontvangen middelbare scholen de bijgestelde adviezen soms te laat, waardoor de school al vol zit of de middelbare school op het laatste moment de brugklasindeling fors moet wijzigen.
3. Eindtoets voorafgaand aan het schooladvies - Het advies van de basisschool blijft leidend, maar de huidige volgorde verandert zodat de toetsuitslag kan worden meegenomen in het schooladvies. Eerst wordt de toets afgenomen, bijvoorbeeld tussen 1 en 15 maart, en daarna geeft de basisschool het schooladvies (bijvoorbeeld uiterlijk 1 mei).

Toelichting:

- Basisscholen kunnen zo op basis van alle gegevens een afgewogen schooladvies geven. Het oordeel van de basisschool en de toetsuitslag kunnen elkaar zo goed aanvullen.
- Basisscholen zijn zo goed in staat om aan leerlingen, ouders en middelbare scholen uit te leggen op welke manier het schooladvies tot stand is gekomen en hoe zij daarin de eindtoetsuitslag hebben meegenomen.
- Het risico op onder- of overschatting van de leerling wordt zo verkleind. Daar is geen extra stap van heroverwegen en eventueel bijstellen meer voor nodig.
- Er zijn geen bijstellingen meer waardoor alle adviezen direct en tijdig naar middelbare scholen kunnen.

Aanpak en respons

Alle basisscholen en SBO-scholen in Nederland zijn op 18 april 2019 via het bij DUO bekende algemene e-mailadres benaderd met het verzoek een link naar de peiling door te zetten naar hun leerkrachten van groep 6, 7 en 8. De peiling stond open tot en met 7 mei 2019. De doorlooptijd

van de peiling was daarmee 19 dagen. Ondanks de vakantieperiode die precies viel gedurende deze doorlooptijd is een grote respons bereikt van 3.597 leerkrachten.¹ Het geeft aan dat de schooladvisering een onderwerp is dat op grote betrokkenheid uit het veld kan rekenen.

De respons is gecontroleerd op dubbeltellingen. In de peiling is gevraagd in welke gemeente de school van de leerkracht staat (G4, G40 of overige gemeente). De resultaten zijn op basis van het type gemeente gewogen, zodat een representatief beeld ontstaat over de mening van leerkrachten uit alle typen gemeenten.

De peiling is vooral ingevuld door groep 8 docenten, zoals Tabel 1 laat zien. De respons is goed verdeeld over verschillende provincies en typen gemeenten, volgt ook uit Tabel 1.

Tabel 1 Respons op peiling in gewogen aantallen en gewogen aandelen

	Aantal (ongewogen)	Aantal (gewogen)	Aandeel (gewogen)
Docenten			
Groep 5	62	60	1,7%
Groep 6	466	467	13,0%
Groep 7	603	595	16,5%
Groep 8	1.918	1.929	53,6%
Niet van toepassing	548	546	15,2%
Provincie			
Groningen	95	99	2,8%
Friesland	191	207	5,8%
Drenthe	124	132	3,7%
Overijssel	303	316	8,8%
Flevoland	78	78	2,2%
Gelderland	442	470	13,1%
Utrecht	358	327	9,1%
Noord-Holland	448	424	11,8%
Zuid-Holland	804	752	20,9%
Zeeland	78	87	2,4%
Noord-Brabant	534	555	15,4%
Limburg	142	150	4,2%
Gemeente			
G4	548	373	10,3%
G40	1.002	926	25,7%
Overige gemeenten	2.047	2.298	63,9%
Totaal	3.597	3.597	100%

Bron: Peiling afnamemoment eindtoets, SEO Economisch Onderzoek (2019). Respons is gewogen naar gemeente (G4, G40, overig). Respons met meer dan 5 keer hetzelfde antwoord op de peiling van hetzelfde IP-adres zijn niet meegenomen.

¹ Enkele leerkrachten uitten bij de onderzoekers hun onvrede over de timing van de peiling, die precies in de meivakantie liep.

Resultaten

De resultaten in Tabel 2 laten zien dat er is een duidelijke voorkeur is voor optie 1: het handhaven van de huidige volgorde en termijnen. Bij uitsplitsingen blijft deze voorkeur overeind, hoewel er in de G4 vaker dan in andere gemeenten gekozen is voor optie 3.

Tabel 2 Optie 1 geniet de voorkeur onder docenten.

	Volledig	Alleen docenten groep 7 en 8	Alleen G4	Alleen G40 en overige gemeenten
Optie 1 - Huidige regelgeving volledig handhaven	53,0%	54,6%	47,3%	53,7%
Optie 2 - Huidige regelgeving grotendeels handhaven, maar met wijziging van termijnen	23,1%	21,5%	23,0%	23,1%
Optie 3 - Eindtoets voorafgaand aan het schooladvies	23,9%	24,0%	29,7%	23,2%
Totaal (ongewogen aantallen)	100% (n=3.597)	100% (n=2.521)	100% (n=548)	100% (n=3.049)

Bron: Peiling afnamemoment eindtoets, SEO Economisch Onderzoek (2019). Respons is gewogen naar gemeente (G4, G40, overig). Respons met meer dan 5 keer hetzelfde antwoord op de peiling van hetzelfde IP-adres zijn niet meegenomen.

Aan het einde van de peiling is de mogelijkheid geboden om een opmerking te plaatsen. Hier hebben 822 respondenten gebruik van gemaakt. Deze opmerkingen zijn separaat aan het ministerie aangeboden.